

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/313/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2712204593
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Krajčovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2712204593.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v právnej veci navrhovateľa: EOS KSI Slovensko, s.r.o., Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 35 724 803, zastúpený spoločnosťou: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 36 613 843, proti odporcom: 1. Y. L., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom č. XXX, XXX XX X., 2. D. L., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom č. XXX, XXX XX X., o zaplatenie 2.115.93 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Skalica zo dňa 22.05.2013, č.k. 3C/197/2012-59, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh zamietol a odporcom náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie prvostupňový súd s použitím ust. § 497, § 330 ods. 2, § 365 ods. 1, § 369 ods. 1, § 502 ods. 1, § 503 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka, § 3 ods. 1, § 34, § 39, § 41, § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 1, 2, 3, 4, § 54 ods. 1, 2, § 558, § 657, § 658 ods. 1, § 563, § 564, § 524 ods. 1, 2, § 526 ods. 1 a 2, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 2, § 4 zákona č. 258/2001 Z.z. s spotrebiteľských úveroch. Vecne svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že právny vzťah založený zmluvou o úvere podľa zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch medzi účastníkmi nie je obchodno-právny, ale občiansko-právny vzťah. Súd zastáva názor, že navrhovateľom tvrdené skutočnosti nemožno podriaďovať pod hypotézu právnej normy § 497 a nasledujúcich ustanovení Obchodného zákonníka, ale základom pre právnu kvalifikáciu záväzkového vzťahu v súdnej veci je zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, (účinný v čase uzavretia zmluvy o úvere). U tohto zákona sa nejedná iba o právnu úpravu osobitného typu úverovej zmluvy a teda iba absolútny obchod podľa § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka, u zákona č. 258/2001 Z.z. ide o právny predpis, upravujúci osobitný typ zmluvy vo všeobecnosti. Zmluvy o spotrebiteľských úveroch predstavujú samostatný druh súkromnoprávných zmlúv. Spotrebiteľský úver nie je špecifickým druhom úveru a preto ani v zmysle § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka nie je na mieste aplikovať na posudzovaný prípad ustanovenia Obchodného zákonníka. Z hľadiska posudzovaného prípadu je dôležitý aj legislatívny odkaz použitý v § 5 zák. č. 258/2001 Z.z., ktorý pre prípad odstúpenia od zmluvy odkazuje na § 48 Občianskeho zákonníka, teda nie na použitie ustanovení Obchodného zákonníka, uvedeného v tomto zákone v § 344. Pre všetky uvedené dôvody súd aplikoval na vzťah účastníkov konania predpisy občianskoprávne, najmä Občiansky zákonník, z neho najmä ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, zmluve o pôžičke, splatnosti záväzku, ktorého predmetom je peňažné plnenie, nakoľko dospel vykonaným dokazovaním k záveru, že medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcami vznikla bezúročná zmluva o pôžičke, ktorej platnosť a trvanie súd ďalej posudzoval podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (OZ), nie Obchodného zákonníka (ObchZ) a celý právny vzťah posudzoval aj podľa zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy, nakoľko je pre spotrebiteľa priaznivejšia. Súd nemal pochybnosti, že zmluva o pôžičke na sumu 1.000,- Sk vznikla s ostatnými podstatnými náležitosťami, pretože podľa výpisu z 05.02.2003 je zrejme, že veriteľom bola Slovenská sporiteľňa, a.s. a dlžník bol špecifikovaný jeho konkrétnym číslom účtu, na ktorý mu boli poukázané dňa 05.02.2003 veriteľom požičané peniaze, ktoré boli dlžníkovi skutočne odovzdané. Súd mal za to, že odovzdaním peňazí dlžníkovi vo výške nie 50.000,- Sk, ale iba

49.000,- Sk medzi zmluvnými stranami vznikol právny vzťah z pôžičky dňa 05.02.2003, pri ktorej nebolo navrhovateľom v konaní preukázané, že sa jeho právny predchodca a dlžníci dohodli podľa ustanovenia § 658 ods. 1 OZ na úrokoch ohľadom takejto výšky poskytnutých prostriedkov a bolo potrebné súdom vyvodiť, že pre nedostatok písomnej formy vyžadujúcej sa podľa zákona č. 258/2001 Z.z. a § 40 ods. 1 OZ sú takéto spotrebiteľské zmluvy o pôžičke zmluvami neplatnými.

Súd zistil, že podľa výpisu začínajúcom dňom 05.02.2003 a aj z výpovede odporcu v 1. rade, ktorý uviedol že žiadnu hotovostnú splátku vo výške 1.000,- Sk banke nepoukázal, že si ju banka sama strhla, odporca v 1. rade reálne nedostal pôžičku v požadovanej výške 50.000,- Sk, ale iba vo výške 49.000,- Sk, nakoľko si pôvodný veriteľ uplatnil z čiastky 50.000,- Sk sumu 1.000,- Sk ako poplatok za poskytnutie úveru a odporca v 1. rade mal na svojom účte formálne vykázaných bankou, pripísaných síce 50.000,- Sk, ale dňa 05.02.2003 nemohol platne podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy medzi účastníkmi zmluvy o spotrebiteľskom úvere na čiastku 50.000,- Sk z účtu vybrať. Z uvedeného súd vyvodil existenciu dvoch pôžičiek poskytnutých odporcovi v 1. rade, jednej vo výške 1.000,- Sk a druhej vo výške 49.000,- Sk s tým, že obe považoval bez dodržania ich písomnej formy za neplatné a za bezúročné a bez poplatkov, pretože úroky a poplatky neboli uvedené v zmluve. Z výpisu z účtu odporcu v 1. rade súd zistil, že banka počnúc dňom 28.02.2003 zaúčtovala odporcovi riadne úroky s kapitalizáciou v sume 376,70 Sk, dňa 20.03.2003 bezhotovostnú splátku úveru obyv. v sume 1.160,- Sk, následne dňa 31.03.2003 zaúčtovala odporcovi riadne úroky s kapitalizáciou vo výške 485,90 Sk, potom poplatok za vedenie účtu 100,- Sk a z ďalších splátok poukázaných odporcom v 1. rade vždy inkasovala najprv úrok, potom poplatok za vedenie účtu, nasledovalo odúčtovanie úroku z omeškania a zostatok zo splátky, pokiaľ nejaký zostal, zaúčtovala na istinu úveru. Odporca v 1. rade podľa jeho výpisu z účtu zaplatil na splátkach 30.160,- Sk k 22.10.2008, čo je deň, kedy banka vo výpise uviedla, že zrušila úver odpisom pohľadávky. Pri závere o neplatnosti zmluvy o pôžičke bolo by možné uplatňovať aj posudzovať nárok navrhovateľa iba z titulu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 Obč. zák.. Lehota splatnosti pôžičky zo dňa 05.02.2003 síce je uvedená v zmluve o úvere dňom 20.01.2008. Považujúc zmluvu o úvere z 05.02.2003 za neplatnú pre jej formálny nedostatok spočívajúci v písomnej forme, nebolo možno akceptovať ani deň skončenia záväzkového vzťahu v nej uvedený dátumom 20.01.2008. Na splatnosť celej pohľadávky navrhovateľa neexistuje žiadny dôkaz. Navrhovateľ listom označeným ako pokus o zmier zo dňa 12.06.2012 síce vyzval odporcov v 1. - 2. rade na úhradu sumy vo výške 2.950,14 Eur avšak z tohto listu nevyplývalo, že navrhovateľ vyzval odporcov na úhradu dlhu vyplývajúce z predmetného vzťahu, keď z pokusu o zmier sa nedalo zistiť z akého vzťahu mala dlžná suma vzniknúť a taktiež nebolo preukázané, že výzva bola odporcom doručená, resp. že by sa dostala do ich dispozície. Návrh podaný navrhovateľom je tak predčasne podaný na súd, pretože ním nebol uplatňovaný existujúci nárok, ktorý sa predpokladá aj pri povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie.

V ďalšej časti odôvodnenia súd určil neprijateľnosť zmluvných podmienok zmluvy o splátkovom úvere č. 0251890095 zo dňa 05.02.2003, a to konkrétne čl. I., čl. II. bod 3, čl. III. bod 3, 4, 5, 6, 7, 8, čl. IV. bod 1, 2, 4, 5. Súd určil za neprijateľné podmienky uvedené v dohode o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku zmluvných strán navrhovateľa a odporcu v 1. rade zo dňa 01.07.2009 v časti uznania záväzku. Z tvrdenia odporcu v 1. rade mal súd preukázané, že navrhovateľ odporcovi v 1. rade nevysvetlil, aký dlh uznáva a z čoho dlh pozostáva, teda či uznáva aj nejaké úroky alebo poplatky prípadne úroky z omeškania, navrhovateľ neuviedol z čoho pozostáva príslušenstvo pohľadávky a čo predstavujú náklady na inkasné konanie a ako došlo k ich vyčísleniu, čo znamená premlčanie a čo je to rozhodcovská doložka. Zámer navrhovateľa dosiahnuť vymožitelnosť pohľadávky podpísaním dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku dňa 01.07.2009, súd vyhodnotil ako nekalú obchodnú praktiku, keď dospel k záveru, že pri podpísaní „Dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku“ boli naplnené zákonné znaky inštitútu o nekalej obchodnej praktike a to nedostatok odbornej starostlivosti na strane navrhovateľa a využitie takej obchodnej praktiky zo strany navrhovateľa, ktoré podstatne narušilo ekonomické správanie sa odporcu ako priemerného spotrebiteľa. zo strany navrhovateľa došlo k porušeniu odbornej starostlivosti vo vzťahu k spotrebiteľovi. Celý právny úkon „Dohody“, vrátane rozhodcovskej doložky, ktorá svojím obsahom je spôsobilá poškodiť odporcu v 1. rade, respektíve v kontexte s odôvodnením rozsudku, že „dohody“ predkladá navrhovateľ značnému množstvu spotrebiteľov, má súd za neplatný pre jeho obsah, účel, obchádzanie zákona a taký, ktorý sa prieči dobrým mravom.

Proti tomuto rozsudku podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie navrhovateľ, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

konanie, alebo ho zmenil tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovie. Odvolateľ použil odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p., t.j. odvolanie podal z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočného zistenia skutkového stavu. Medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcami bola preukázateľne uzatvorená Zmluva o splátkovom úvere, na základe ktorej bol odporcom poskytnutý úver, pričom navrhovateľ zaslal súdu platobnú históriu preukazujúcu prehľad transakcií. Predmetná úverová zmluva bola uzatvorená dňa 05.02.2003, preto sa na ňu nevzťahovali ust. § 52 až 54 OZ o spotrebiteľských zmluvách, na danú vec je preto potrebné aplikovať ust. ObchZ. Navrhovateľ nesúhlasí s právnym posúdením predmetnej zmluvy ako zmluvy o pôžičke a ani s úvahou súdu, že doposiaľ nenastala splatnosť jej vrátenia. Čo sa týka argumentácie súdu ohľadom vydania bezdôvodného obohatenia, už samotný žalobný návrh je možné považovať za vôľu veriteľa požadovať vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, rozhodnutie súdu o zamietnutí návrhu v celom rozsahu je preto minimálne predčasné. Odporca podpísal dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznání záväzku, čo do dôvodu a výšky a zaviazal sa splatiť svoj záväzok. Predmetná dohoda podľa neho spĺňa všetky náležitosti, ktoré zákon vyžaduje pre platnosť uznania dlhu zo strany dlžníka, teda má písomnú formu, vyplýva z nej dôvod vzniku pohľadávky, výška pohľadávky a prísľub dlžníka tento dlh zaplatiť. Zároveň odporca potvrdil aj vedomosť o premlčaní dlhu a následkov s tým spojených. V danom prípade došlo k nespochybniteľnému uznaniu dlhu, pričom účinky uznania práva podľa § 110 ods. 1 OZ nastávajú aj bez toho, aby dlžník mal v čase uznania vedomosť o premlčaní dlhu. Právny účinok spojený s uznaním práva spôsobuje prerušenie plynutia pôvodnej premlčacej doby a začiatok plynutia novej 10-ročnej premlčacej doby. Daným prístupom súdu došlo podľa neho k popretiu procesnej zásady rovnosti účastníkov a k neprimeranej ochrane spotrebiteľa, keď konanie odporcu nemožno považovať za morálne a čestné, a preto nemožno súhlasiť s tým, aby takémuto konaniu zo strany súdu bola poskytnutá ochrana. Ochrana spotrebiteľa má svoje medze a v žiadnom prípade ju nemožno chápať ako ochranu ľahkomyselnosti a nezodpovednosti spotrebiteľa (rozsudok NS ČR, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009).

Odporcovia odvolací návrh nepodali, k doručenému odvolaniu navrhovateľa sa písomne nevyjadrili.

Krajský súd v Tmave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné, v dôsledku čoho je nevyhnutné rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery, aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav a dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil náležitý právny predpis alebo síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z obsahu spisu vyplýva, že právny predchodca navrhovateľa Slovenská sporiteľňa, a.s., odporcovia v postavení dlžníka podpísali dňa 05.02.2003 pod číslom 0251890095 zmluvu o splátkovom úvere, ktorej obsahom boli upravené práva a povinnosti zmluvných strán. Podľa článku I., označenej ako „predmet zmluvy“ predmetom zmluvy bolo poskytnutie splátkového úveru bankou dlžníkovi v sume a mene a za podmienok dohodnutých v zmluve. Podľa zmluvy o úvere bola výška úveru, ktorú sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi 50.000,- Sk (1.659,70 Eur), úroková sadzba uvedená v zmluve bola premenlivá vo výške 11,30% ročne. Poplatok za poskytnutie úveru bol 2% z výšky úveru splatný v deň podpisu zmluvy, poplatok za správu úveru 100,- Sk štvrťročne, výška mesačnej splátky 1.160,- Sk, splátky splatné k 20. dňu v mesiaci, splatnosť prvej splátky 20.03.2003, konečná splatnosť úveru 20.01.2008, splatnosť úrokov v posledný deň kalendárneho mesiaca, úrok z omeškania vo výške dvojnásobku úrokovej sadzby, spôsob splácania inkasom z účtu spotrebiteľa.

Z Výpisu z účtu odporcu v 1. rade nazvanom „Zostava prehľadu transakcií úveru“ vyplýva, že ho vyhotovila Slovenská sporiteľňa, a.s., so začiatkom 05.02.2003 - založenie účtu - suma 50.000,- Sk. Dňa 05.02.2003 sú uvedené tieto položky v nasledovnom poradí: schválenie úveru - 50.000,- Sk, uzavretie úverovej zmluvy - 50.000,- Sk, zaúčtovanie na pohl. poplatok - 1.000,- Sk, hot. splátka na úver -

1.000,- Sk, odúčt. pohľad. za popl. - 1.000,- Sk, bezhotovostné čerpanie úveru - 50.000,- Sk. Dňa 28.02.2003 nasleduje zaúčtovanie riadnych úrokov s kap. 376,70 Sk. Dňa 20.03.2003 je evidovaná prvá bezh. splátka úveru obyv. 1.160,- Sk. Dňa 31.03.2003 nasleduje zaúčtovanie riadnych úrokov s kap. 485,90 Sk, zaúčtovanie poplatku s kapitalizáciou 100,- Sk. Dňa 20.04.2003 bola zaúčtovaná bezhotovostná splátka úveru obyv. 1.160,- Sk, následne zaúčtovanie riadnych úrokov s kap. 465,- Sk, pričom následne boli vykonané ďalšie splátky úveru, pričom odporca poukázal do 22.10.2008 na účet celkom 30.160,- Sk, okrem toho dňa 05.02.2003 bol pod položkou hotovostná splátka na úver v sume 1.000,- Sk, ešte predtým ako bolo odporcovi umožnené bezhotovostné čerpanie úveru, strhnutý poplatok bankou za poskytnutie úveru. Poplatky za vedenie účtu boli odporcovi zaúčtované v rôznych výškach najskôr vo výške 100,- Sk štvrťročne, od 31.01.2004 vo výške 40,- Sk mesačne, od 30.11.2004 vo výške 50,- Sk mesačne, od 31.07.2006 vo výške 60,- Sk mesačne. V dňoch 04.12.2003, 08.01.2004, 06.05.2004, 04.06.2004, 07.07.2004, 07.09.2004, 26.10.2004, 04.02.2005, 16.03.2005, 06.04.2005, 06.06.2005 boli odporcovi účtované poplatky za I. upomienku, každý vo výške 100,- Sk a v dňoch 05.08.2004, 06.10.2004, 05.05.2005, 07.07.2005 boli odporcovi účtované poplatky za II. upomienku, každý vo výške 300,- Sk. Položky v prehľadoch transakcií sú premenlivé mesačne vo výškach úroku, úroku z omeškania. Vo výpise ku dňu 22.10.2008 je uvedený odpis istiny vo výške 48.436,20 Sk, odpis riadnych úrokov vo výške 4.215,10 Sk a odpis úrokov z omeškania zmluvných vo výške 11.093,20 Sk.

Dohoda o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku zo dňa 01.07.2009 je formulár s predtlačou, na ktorom v bode 1.1. je uvedený veriteľ - navrhovateľ a v bode 1.2. dlžník meno odporcu v 1. rade s uvedením jeho adresy a rodného čísla, na tlačive je ďalej bod 1.3. s textom osoba pristupujúca k záväzku podľa § 533 a nasl. Zákona č. 40/1964 Zb. konkrétne údaje ako meno, rodné číslo alebo dátum narodenia nevyplnené, tiež adresa podľa OP nevyplnené, osobné údaje a podpisy overil /č. IP/ 11 a nečitateľný podpis overujúceho. Bod 2. má názov Uznanie záväzku. V bode 2.1. je text, „Osoby uvedené v bode v bode 1.2. a, alebo 1.3. tejto dohody uznávajú čo do právneho dôvodu a výšky záväzok voči veriteľovi, ktorý vznikol na základe zmluvy uzatvorenej s pôvodným veriteľom Slovenská sporiteľňa, a.s., číslo zmluvy/číslo zákazníka 0251890095 zo dňa 05.02.2003 /ďalej len „zmluva“/. Dlžná suma pozostáva z istiny vo výške 1.607,79 Eur, príslušenstva pohľadávky podľa zmluvy a nákladov na inkasné konanie vo výške 149,37 Eur. Na predtlačí je bod 3. nazvaný Forma splatenia záväzku. Bod 3.1. v predtlačí znie: Osoby uvedené v bode 1.2. a/alebo 1.3. tejto dohody sa zaväzujú splatiť svoj záväzok voči veriteľovi v mesačných splátkach nasledovne: výška splátky je 30,- Eur, dátum splátky / deň v mesiaci/ je 20 a dátum prvej splátky je 20.07.2009. Osoby uvedené v bode 1.2. a/alebo 1.3. tejto dohody sa zaväzujú k úhrade príslušenstva pohľadávky vyplývajúceho zo zmluvy a narastajúcich úrokov z omeškania počas splácania. Osoby uvedené v bode 1.2. a/alebo 1.3. tejto dohody vyhlasujú, že majú vedomosť o premlčaní dlhu a jeho následkoch.

Súd prvého stupňa dospel k nesprávnemu právnomu záveru, keď predmetný zmluvný vzťah posúdil podľa ustanovení § 657 a nasl. Obč. zákonníka ako zmluvu o pôžičke.

Predmetná zmluva nevznikla reálnym odovzdaním druhej veci (peňazí) dlžníkovi, ale vznikla už dohodou zmluvných strán o jej obsahu, z ktorého vyplýval platný záväzok právneho predchodcu navrhovateľa poskytnúť v prospech dlžníka finančné plnenie formou úveru a zároveň záväzok dlžníka takto poskytnuté plnenie navýšené o úrok splácať v dohodnutých splátkach. Predmetnú zmluvu je preto potrebné považovať za zmluvu o úvere v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere patrí podľa § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka medzi tzv. absolútne obchody, pre ktoré je daná pôsobnosť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov.

Slovenský právny poriadok upravoval postavenie a ochranu spotrebiteľa najskôr v zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ktorý bol účinný v období od 31.12.1992 do 30.06.2007. Jeho ust. § 23a účinné v období od 01.01.2000 do 24.11.2004 - v čase uzavretia zmluvy, zakotvilo tzv. typovú zmluvu, ktorou sa podľa citovaného zákona rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia typová zmluva nesmie obsahovať a) neprimerané podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, najmä 1. podmienky, ktoré viažu predaj výrobku na poskytnutie služby na odobratie iného výrobku alebo na prevzatie inej služby, 2. podmienky, ktorými sa podmieňuje predaj výrobku alebo poskytnutie služby s požiadavkou, aby spotrebiteľ zabezpečil pre predávajúceho ďalšieho spotrebiteľa, ktorý s ním uzavrie rovnakú alebo podobnú zmluvu; b) podmienky, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi. Podľa § 2 ods.

1 písm. a) spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb, najmä pre seba a pre príslušníkov svojej domácnosti. Predávajúcim podnikateľom podľa písm. b/ je podnikateľ, ktorý spotrebiteľovi predáva výrobky alebo poskytuje služby. Podľa písm. g/ službou je akákoľvek činnosť, ktorá je určená na ponuku spotrebiteľovi s výnimkou činností podľa osobitných predpisov.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v piatej hlave v ust. § 52 a nasl. upravoval spotrebiteľské zmluvy až s účinnosťou od 01.04.2004, teda až po uzavretí predmetnej zmluvy.

I keď bola zmluva o úvere uzatvorená pred 01.04.2004, teda pred účinnosťou ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane spotrebiteľa (§ 52 - § 60), mali tieto ustanovenia dopad aj na zmluvy uzatvorené pred ich účinnosťou. Podľa prechodného ustanovenia § 879f ods. 3 a ods. 4 Občianskeho zákonníka sa totiž už uzavreté spotrebiteľské zmluvy museli dať do súladu s ustanoveniami § 54 Občianskeho zákonníka do troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti ustanovení na ochranu spotrebiteľa (01.04.2004), inak sa stali márnym uplynutím uvedenej lehoty, teda od 02.07.2004 v dotknutých ustanoveniach neplatné. Uzavretá zmluva o úvere mala charakter spotrebiteľskej zmluvy na základe § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, pretože navrhovateľ poskytoval svoje služby v rámci svojej podnikateľskej činnosti a odporca ich využíval ako fyzická osoba nepodnikateľ. Zmluva je typovou - formulárovou zmluvou, ktorú navrhovateľ v rovnakom znení uzatváral vo viacerých prípadoch a ý odporca vzhľadom na predtlač zmluvy a na svoje postavenie „slabšej strany zmluvy“ nemohol jej obsah podstatným spôsobom ovplyvniť. Podľa citovaného ustanovenia v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (r. 2003) boli spotrebiteľskými zmluvami zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Podľa § 23a ods. 2 Zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy sa na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa § 52 až § 60 Občianskeho zákonníka primerane použijú ustanovenia tohto predpisu.

Vzhľadom na odkaz uvedený v citovanom § 23a ods. 2 (Na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa § 52 až § 60 Občianskeho zákonníka sa primerane použijú ustanovenia tohto predpisu.) sa tak ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách vzťahovali primerane aj na spotrebiteľské zmluvy, ktoré sám Občiansky zákonník za spotrebiteľské zmluvy nepovažoval (Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.2007 boli spotrebiteľskými zmluvami iba zmluvy upravené ako zmluvné typy v Občianskom zákonníku.) V danom prípade sa tak na zmluvu medzi navrhovateľom a odporcom použili ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. OZ) s účinnosťou od 01.04.2004 bez ohľadu na to, či bola zmluva spotrebiteľskou zmluvou podľa vtedy platného ustanovenia § 52 OZ Občianskeho zákonníka alebo nie.

Posúdiac vzťah vzniknutý na základe predmetnej zmluvy podľa vyššie cit. ustanovení je zřejmé, že právny predchodca navrhovateľa v pozícii predávajúceho podnikateľa (teraz dodávateľa) poskytol odporcovi ako spotrebiteľovi finančné služby. Predmetná zmluva o úvere, keďže bola uzavretá podľa Obchodného zákonníka a jej charakteristickým znakom bolo, že sa uzatvárala vo viacerých prípadoch a bolo obvyklé, že spotrebiteľ jej obsah podstatným spôsobom neovplyvňoval, je nesporné že daná zmluva je zmluvou spotrebiteľskou. Zmluva o úvere uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom bola napriek povahe tzv. absolútneho obchodu zmluvou typovou, teda spotrebiteľskou.

Z uvedeného vyplýva, že je právne irelevantný prameň práva, podľa ktorého sa príslušná zmluva spravuje, ale vychádzajúc z predchádzajúcej spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva upravená podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka ako aj podľa ktoréhokoľvek iného zákona vyhovujúca vyššie uvedenej charakteristike. Je teda zřejmé, že ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv je nevyhnuté použiť aj v prípadoch, ak sa právny vzťah účastníkov konania tak ako je tomu v danom prípade, má spravovať Obchodným zákonníkom, keď charakter spotrebiteľskej zmluvy má tzv. absolútna obchodná zmluva o úvere podľa Obchodného zákonníka.

Vzhľadom na to, že zmluvou sa právny predchodca navrhovateľa zaviazal poskytnúť ako dodávateľ odporcovi ako spotrebiteľovi dočasne peňažné prostriedky vo forme úveru a odporca ako spotrebiteľ sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť spolu s odmenou, zmluva uzavretá medzi účastníkmi spĺňa základné náležitosti spotrebiteľského úveru v zmysle § 2 písm. a) a b) z. č. 258/2001 Z.z., keď zároveň nebolo preukázané, že by zmluva uzavretá medzi účastníkmi bola niektorou zo zmlúv

vymenovaných v § 1 ods. 2 z. č. 258/2001 Z.z., a preto nie je vylúčená spod jurisdikcie tohto zákona. Z uvedeného potom vyplýva, že právny vzťah medzi účastníkmi založený zmluvou o splátkovom úvere zo dňa 05.02.2003 je nevyhnutné posudzovať podľa z. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy a to bez ohľadu na to, že zmluva o úvere je tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka). S poukazom na vyššie uvedené, vychádzajúc zo zásady prednosti aplikácie špeciálnej právnej úpravy, ktorou v danom prípade je z. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ako i § 52 a nasledujúcich OZ, má prednosť pred všeobecnou, ktorou je Obchodný zákonník, je nevyhnutné predmetný právny vzťah medzi účastníkmi posudzovať podľa citovaných ustanovení OZ a príslušných ustanovení zákona o spotrebiteľských úveroch, t.j. medzi účastníkmi bola uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch.

Podstatnou právnou otázkou je, či zo samotnej skutočnosti, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, vyplýva výlučná pôsobnosť Občianskeho zákonníka na daný vzťah, keď súd prvého stupňa sa týmto riadil.

Podľa odvolacieho súdu však takýto záver nemá žiadnu normatívnu oporu a prieči sa pravidlu *lex specialis derogat lex generalis*, pričom v tomto prípade *lex specialis* je § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka. Pri aplikácii rozhodných právnych noriem súd vychádzal z nasledujúcej hierarchie právnych predpisov: ako základný predpis pre riešenie otázok záväzkového práva je potrebné aplikovať v súlade s § 261 ods. 3 písm. d) ObZ tretiu časť ObZ (tento záver je rozhodujúci pri posudzovaní premlčania, úrokov z omeškania, uznania záväzku a ďalších inštitútov upravených dvojkoľajne v oboch kódexoch a pod.). Úpravu zmluvného typu v § 497 a nasl. ObZ je teda potrebné doplniť o derogujúce a dopĺňajúce ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch. OZ ako *lex generalis* v zmysle § 1 ods. 2 ObZ je potrebné aplikovať na riešenie otázok neupravených v ObZ. Do tejto kategórie noriem je nutné v zmysle OZ a zákona o ochrane spotrebiteľa okrem iného zaradiť aj ustanovenia na ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách (§§ 52 až 53 OZ).

Pri uplatňovaní jednotlivých právnych prostriedkov ochrany spotrebiteľa je veľmi dôležité posúdiť, akého charakteru je spotrebiteľská zmluva, t.j. či ide o zmluvu občianskoprávneho charakteru alebo obchodnoprávneho charakteru. Uvedené má zásadný význam pri uplatňovaní práv spotrebiteľa. Iba v jednom prípade - práva na ochranu pred neprimeranými podmienkami, je úprava jednotná a spoločná bez ohľadu na to, o akú zmluvu ide. Pokiaľ pôjde o ostatné právne prostriedky, bude práve dôležité posúdiť, či ide o zmluvu občianskoprávnou alebo obchodnoprávnou, pretože v mnohých prípadoch bude potrebné aplikovať všeobecnú úpravu v týchto kódexoch (napr. úprava o premlčaní, výška úrokov z omeškania a podobne).

Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Ustanovenie § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvuje v prospech spotrebiteľa kogentnosť inak dispozitívnych noriem uvedených v Obč. zákonníku, ak by spotrebiteľská zmluva obsahovala od nich odklon v neprospech spotrebiteľa. Predmetné ustanovenie nestanovuje aplikáciu Obč. zákonníka na spotrebiteľské zmluvy vo forme absolútnych obchodov inak ako v rozsahu § 52 a nasl..

S poukazom na vyššie uvedené potom prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil, keďže predmetnú zmluvu posúdil ako zmluvu o pôžičke, pričom medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcami bola uzatvorená zmluva o splátkovom úvere, podľa ustanovení Obchodného zákonníka a zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré sa na danú vec vzťahujú a sú pre právne posúdenie veci podstatné. Z nesprávneho právneho posúdenia prvostupňového súdu vyplýva aj nesprávny záver o predčasnosti podanej žaloby, dôvodiac tým, že navrhovateľ doposiaľ odporcov nevyzval na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého prijatím z neplatnej zmluvy.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa § 1 O.s.p. občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky II.ÚS 14/2001 a II.ÚS 132/2002).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1) zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Ak by odvolací súd svoje rozhodnutie nepredvídateľne založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, porušil by právo účastníkov na spravodlivý proces a v skutočnosti by im odňal právo namietat správnosť právneho názoru súdu na inštančne vyššom súde. K novým právnym záverom odvolacieho súdu by sa účastníci nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších záverov súdu prvého stupňa, sa nejavili významné. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, musí rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. K požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania tak odvolací súd mohol urobiť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Inak by odvolací súd znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo by im odoprel možnosť prieskumu nových, z pohľadu záverov súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska posúdenia odvolacím súdom rozhodujúcich záverov, čím by účastníkom odňal možnosť konať pred súdom (mutatis mutandis porovnaj rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2 Cdo 276/2007).

Odvolací súd však považuje za potrebné uviesť, že sa stotožňuje so záverom prvostupňového súdu ohľadom posúdenia absolútnej neplatnosti Dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku zo dňa 01.07.2009. Nakoľko záväzkový vzťah medzi účastníkmi je potrebné považovať za vzťah spotrebiteľský, je potrebné v danej veci vo vzťahu k tejto dohode aplikovať ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa, zák. č. 250/2007 Z.z. (predtým zák. č. 634/1992 Zb. ako súd už vyššie uviedol). Ustanovenie § 4 ods. 8 citovaného zákona stanovuje, že predávajúci (teda aj dodávateľ) nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so zžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody. Ustanovenie § 7 ods.2 cit. zák. definuje, že obchodná praktika sa považuje za nekalú, ak a) je v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti, b) podstatne narušuje alebo môže podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k výrobku alebo službe, ku ktorému sa dostane alebo ktorému je adresovaná, alebo priemerného člena skupiny, ak je obchodná praktika orientovaná na určitú skupinu spotrebiteľov.

Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade navrhovateľ ako veriteľ dosiahol uzavretie dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku dňa 01.07.2009 v dôsledku použitia nekalej obchodnej praktiky (ako to správne vyhodnotil aj súd prvého stupňa) spočívajúcej v tom, že právny úkon, obsahom ktorého bolo uznanie dlhu, bol súčasťou predtlačenej formulára, do ktorého sa doplnili len údaje o odporcovi (súčasťou tohto formulára bolo aj ustanovenie, že odporca uznáva premlčaný dlh). Navrhovateľ však počas konania nepreukázal (na ňom bolo dôkazné bremeno), že odporcovi ako priemernému spotrebiteľovi boli akokoľvek vysvetlené, v súlade s požiadavkou odbornej starostlivosti, následky uznania dlhu najmä s ohľadom na jeho premlčanie, resp. dĺžky premlčacej doby. Následne odporca bez toho, aby mu boli vysvetlené následky uznania záväzku, dohodu podpísal (došlo k narušeniu ekonomického správanie sa priemerného spotrebiteľa). Ak by bol navrhovateľ odporcovi vysvetlil následky uznania záväzku (10-ročná premlčacia lehota), bolo by nelogické, že by odporca s takýmto poznatkom dohodu o uznaní záväzku podpísal.

Navyše súdu je z jeho rozhodovacej činnosti zrejmé, že žalobca nakupuje premlčané pohľadávky vo veľkom množstve a následne iniciuje stretnutia, na ktorých bez náležitého vysvetlenia následkov uznania záväzkov spotrebiteľom, necháva dohody o uznaní záväzku podpisovať s úmyslom docieľiť nápravu pochybenia právnych predchodcov žalobcu, spočívajúcu v nepodaní žaloby včas (pred uplynutím premlčacej doby) a s cieľom získať výhody na úkor spotrebiteľa.

Je nepochybné, že uznanie záväzku je jednostranný právny úkon, v ktorom dlžník uznáva záväzok čo do dôvodu a výšky. Pre posúdenie platnosti takéhoto právneho úkonu je potrebné aplikovať ust. § 34 a nasledujúce OZ. Posudzujúc platnosť tohto právneho úkonu odvolací súd dospel k záveru, že ide o absolútne neplatný právny úkon, pretože nespĺňa predpoklady riadneho právneho úkonu v súlade s § 39 OZ, pre jeho rozpor s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi). Rozpor s dobrými mravmi je rozporom s objektívnym právom a tento rozpor spôsobuje neplatnosť právneho úkonu bez ohľadu na to, či subjekt o tomto rozpore vedel alebo nie. Právny úkon sa prieči dobrým mravom, pokiaľ nerešpektuje niektorú zo súhrnu spoločenských, kultúrnych a mravných noriem. Ako súd vyššie dôvodil, k podpisu dohody o uznaní záväzku došlo za použitia nekalej obchodnej praxe, t.j. konania v rozpore s dobrými mravmi. Takýto jednostranný právny úkon je potom potrebné vyhodnotiť ako absolútne neplatný, od počiatku neexistujúci a samozrejme nespôsobujúci následky, t.j. v konkrétnom prípade nedošlo platne k uznaniu záväzku. Podľa názoru odvolacieho súdu podľa § 55 ods. 1 OZ sa zmluvné dojednania spotrebiteľských zmlúv nemôžu odchyliť od zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa nesmie vzdať práv, ktoré mu zákon poskytuje, alebo inak zhoršiť svoje postavenie. Jeho postavenie nesmie byť zhoršené ani s jeho súhlasom, preto prehlásenie o predĺžení premlčacej lehoty v prospech žalobcu ako podnikateľského subjektu je možné považovať za absolútne neplatné, pretože postavenie spotrebiteľa tým bolo značne zhoršené.

Uvedená úvaha odvolacieho súdu je v súlade aj s rozhodnutím Ústavného súdu ČR, sp. zn. I ÚS 1845/11, ktorý v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že podľa § 55 ods. 1 OZ sa zmluvné dojednania spotrebiteľských zmlúv nemôžu odchyliť od zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa nesmie vzdať práv, ktoré mu zákon poskytuje, alebo inak zhoršiť svoje postavenie. Jeho postavenie nesmie byť zhoršené ani s jeho súhlasom, preto prehlásenie o predĺžení premlčacej lehoty v prospech žalobcu ako podnikateľského subjektu je možné považovať za absolútne neplatné, pretože postavenie spotrebiteľa tým bolo značne zhoršené.

Pre úplnosť je potrebné dodať, že uvedený právny názor je aj v súlade s názorom NS SR vyjadrenom v rozhodnutí z 16.01.2013, sp. zn. 6 M Cdo 9/2012, podľa ktorého kým rešpektovanie princípu „neznalosť zákona neospravedlňuje“ v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) je potrebné vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je „princíp ochrany spotrebiteľa“. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, realite praktického života odporuje požiadavka na podrobnú (až detailnú) znalosť právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.

V dôsledku vyššie uvedeného, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa, vrátane závislého výroku o náhrade trov konania, s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., keď prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil tým, že na vec neaplikoval všetky náležité ustanovenia právneho predpisu a nadväzne v naznačenom smere i nedostatočne zistil skutkový stav, zrušil a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní bude posúdiť dôvodnosť žalobného návrhu v kontexte noriem spotrebiteľského práva, zodpovedať všetky relevantné právne otázky, na ktoré bolo poukázané vyššie, v prípade potreby doplniť dokazovanie, jeho výsledky riadne vyhodnotiť, vysporiadať sa so všetkými relevantnými argumentmi účastníkov konania a vo veci opätovne rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd aj o trovách konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.